

Ervaren fokkers waarschuwen voor onbetrouwbare gegevens

'Gebruik oudere genetica'

Hecht niet te veel waarde aan de fokkerijbeloften van jonge dieren, maar ga voor de wat oudere genetica. Dat benadrukt zowel de 78-jarige Amerikaan Bob Miller als de 72-jarige Kees van Velzen. Onder het motto '150 jaar fokkerijervaring' hielden zij een lezing op de jaarvergadering van de Triple-A vereniging.

Bob Miller (78) is nog altijd verantwoordelijk voor het fokkerijbeleid op het 140 koeien tellende familiebedrijf Mil-R-Mor in Orangeville in de Amerikaanse staat Illinois. Miller was jarenlang eigenaar van de 'koningin van het Holstein-ras' Glenridge Citation Roxy (EX-97). Op de jaarvergadering van de Triple-A vereniging, eind november in Swifterbant, begon Miller zijn verhaal over zijn ervaringen met aAa-ontwikkelaar Bill Weeks.

Bill Weeks

Bill Weeks woonde een tijd in dezelfde regio als Bob Miller en de twee hadden dan ook geregeld contact. „Ik ontmoette Bill toen ik net drie weken op het Ravenglen-bedrijf aan het werk was. Hoe bijzonder Bill was, merkte ik toen hij na de 64 koeien er de kalveren ging

analyseren. De manager vertelde Bill wie de vader van het kalf was (op Ravenglen werden destijds drie stieren gebruikt, red.) en dan zei Bill wie de moeder was, of andersom. Hij wist dit bij twaalf van de vijftien kalveren“, herinnert Miller zich nog goed. „Drie zei hij niet te kunnen identificeren, maar hij maakte nooit een fout. Hij was net een tovenaer. Later heb ik dit soort dingen echter zo vaak meegemaakt, dat ik het op een gegeven moment van hem ging verwachten.“ Het fokdoel op Mil-R-Mor is al vijftig jaar hetzelfde: een excellente koe met 100.000 kilo melk en vier procent vet. „Dat soort koeien zijn arbeidsefficiënt en winstgevend“, verklaart Miller. „Als je erover nadenkt, streeft het aAa-systeem ook zo'n koe na.“ Miller gebruikt het systeem dan ook stevast bij het maken van paringen, al heeft hij zijn veestapel

nooit officieel laten analyseren. „Maar nu op mijn 78ste word ik wel wat lui. Ik overweeg de veestapel alsnog door een bevoegde analist te laten coderen.“

Bouw belangrijkst

Zijn jarenlange ervaring heeft Miller geleerd dat koeien die het gevolg zijn van een zorgvuldige paring, hun voorspelde afstammingsindex vaak overschrijden. „Een goede bouw en de wil om melk te geven zijn beide essentieel, maar de bouw is het belangrijkste“, aldus Miller, doelend op een lange levensduur. „De koe die we nodig hebben, is een regelmatig kalvende, hoogproductieve volwassen koe. Beter gezegd: een uitgebalanceerde, gemakkelijk bewegende, assertieve, atletische koe, die de

Bob Miller (l) en Kees van Velzen.

kracht en behendigheid heeft om zich in haar omgeving te kunnen handhaven zonder stress of letsel."

Miller vindt het belangrijk om elk individueel dier te analyseren. Studie naar eventuele eerdere nakomelingen helpt daarbij om nog betere paringen te maken. „Sommige koeien vererven structureel eigenschappen die je niet aan de koe zelf ziet, maar als je in haar stamboom duikt, vind je ze wel”, aldus Miller. „Door correct te paren, vermijd je de extremen. Die zorgen voor een verminderde bruikbaarheid. Triple-A is het best beschikbare programma om je bij het maken van paringen te begeleiden.”

Genomics

Bob Miller is enthousiast over de genomics-technologie, maar waarschuwt tegelijkertijd voor de gevaren. „Genomics is een hulpmiddel en niet een eindproduct.” Hij noemt het betreurenswaardig dat de fokkerijwereld dieren met een hoge genomicsindex waardeert boven daadwerkelijk goed presterende dieren. „Dit moedigt marketeers aan om simpelweg dieren met een hoge index te paren, resulterend in hoog geïndexeerde nakomelingen. Vaak zullen deze hun hoge verwachtingen echter niet waarmaken, vanwege zwakheden waar in de paring geen rekening mee is gehouden.” „Genomics kunnen hopelijk vertellen of de nakomelingen beter of slechter zijn dan het gemiddelde van de ouders en misschien hoeveel beter en slechter. De tijd zal leren of de techniek echt de bijzondere dieren kan aanwijzen. Voorlopig stel ik voor voorzichtig te zijn en eerst de gewenste afstamming te selecteren, om vervolgens te fine-tunen met genomics. Als de stamboom van een dier niet het soort koeien bevat dat ik wil, dan geloof ik namelijk niet dat hoge genomics dat wel voor elkaar zullen krijgen.”

Genetisch fossiel

„De genomics-technologie is prachtig, maar de manier waarop de industrie ermee omgaat, is schandelijk”, aldus Miller. Hij wijst op de indexmanie van de jaren '70 en '80, waarin de race om de hoogste productie-indexen zo intens was, dat al het andere werd vergeten. „De vaarzenproductie ging omhoog, maar de vruchtbaarheid, mobiliteit, levensduur en weerbaarheid holden achteruit. De waarde van het vee werd hoofdzakelijk bepaald door de index. Hoe nieuwer, hoe beter. De excellente tienjarige met meer dan 90.000 kilo melk, de economisch favoriete koe van elke boer, werd beschouwd als een genetisch fossiel.”

Ook nu worden dieren met hoge genomicsfokwaarden voor krankzinnige bedragen verkocht, terwijl oudere, bewezen koeien door hun lagere genomicsfokwaarden nauwelijks nog worden gewaardeerd. Toch denkt Miller niet dat de geschiedenis zich gaat herhalen, al is het maar vanwege het bredere fokdoel van tegenwoordig. Om een daad te stellen, heeft Miller de Holstein Association gevraagd een genomische

basis te ontwikkelen voor een regelmatig kalvende, hoogproductieve volwassen koe.

Nieuwe foto

„Wanneer KI-stieren hun eerste cijfers krijgen, is hun moeder doorgaans minstens zeven jaar oud. Toch krijgen we vrijwel nooit een mooie nieuwe foto te zien van die moeder met informatie over vruchtbaarheid en productie”, licht Miller toe. „Komt dat omdat ze zich niet goed heeft ontwikkeld? Moeten wij dan sperma van deze stier kopen op basis van de voorspelling dat zijn dochters anders zullen zijn dan deze moeder? Het wordt hoog tijd om voorspellingen te ruilen voor gemeten resultaten.”

„We zouden KI-stieren moeten halen uit de hoogste genomics-indexkoeien met vijf lactaties of meer. Genetici zullen ongetwijfeld protesteren omdat we daarmee te veel genetische vooruitgang zouden opgeven, maar dat is kortzichtig. Vijf jaar geleden waren onze genetica zo slecht nog niet en bovendien zouden we maar eenmaal vijf jaar genetische vooruitgang verliezen. Daarna zouden we elk jaar vooruitgaan zoals nu. Het voordeel hiervan is dat we blijvend veel nauwkeuriger kunnen selecteren”, stelt Miller. „Na vijf lactaties heeft een koe bewezen dat ze het kan en haar genomics vertellen dat ze de juiste genen heeft om door te geven. Als we vandaag dat soort koeien niet selecteren als stammoeder, stiermoeder en ET-donor, hoe kunnen we dan redelijkerwijs verwachten dat we zo'n soort winstgevende koe morgen kunnen produceren?”

Vroegrijpheid

Kees van Velzen, oud-exportdirecteur van Holland Genetics, onderschrijft in grote lijnen de inzichten van de Amerikanen. In zijn eigen presentatie voegde hij er de nodige cijfers aan toe. „Ik heb een ongelooflijke hekel aan vroegrijpheid”, aldus Van Velzen. Hij pleit voor een duidelijke inweging van laatrijphoeid in de totaalindex NVI en tevens een zwaardere weging van het celgetal. „We zijn al tien jaar bezig met levensduur en we gaan al vier jaar achteruit wat betreft de gemiddelde levensproductie per koe in Nederland.” Om te weten te komen of stieren veel levensduur vererven, is veel tijd nodig en daar hebben marketeers een hekel aan, stelt Van Velzen. Hij toonde aan dat de stieren Grandprix en Donjuan als jonge stier duurzaamheidsfokwaarden van 109 en 108 hadden, terwijl ze nu -33 en -270 dagen levensduur scoren. Tucano en Canvas noteerden destijds DU-cijfers van 101 en 100,

terwijl ze nu +427 en +365 dagen levensduur realiseren. „Het voorspellen van levensduur bij jonge stieren is niet te doen. Ik adviseer dan ook om iets oudere stieren te gebruiken.”

Erfelijkheidsgraad

„Wat voor vruchtbaarheid een stier vererft, weet je pas als er duizenden dochters in productie zijn. De erfelijkheidsgraad van vruchtbaarheid is namelijk heel laag”, aldus Van Velzen. De stieren Winsome en Rafael debuteerden met vruchtbaarheidsfokwaarden van 104 en 103, terwijl ze nu 96 en 92 realiseren. Chassee en Wonderboy stegen van respectievelijk 99 en 92 naar 105 en 100. Met deze cijfers onderstreept Van Velzen het belang van geduld in de fokkerij. Dat de productiefokwaarden van stieren zich over de lactaties heel verschillend kunnen ontwikkelen, illustreerde Van Velzen met de zwartbonte Sunny Boy en Mascot en de roodbonte Kian en Beautiful. De Inet van de Mascot-dochters daalt van +5 in de eerste lactatie naar -69 in de derde lactatie, terwijl de Sunny Boys stijgen van 0 naar +77. De Kians stijgen van +58 in de eerste lactatie tot +168 in de derde lactatie, terwijl de Beautifuls dalen van +83 naar +7. „Beautiful is destijds direct uitgeroepen tot stiervader, maar daar zijn dus geen goede zonen uit voortgekomen.”

Glamour

Hoewel afwachten de beste methode is om te weten te komen of stieren daadwerkelijk laatrijphoeid en levensduur vererven, is er op basis van de afstamming wel een inschatting te maken. In de onderstaande tabel staan de stiervaders die CRV in de jaren 2003 tot 2007 het meest inzette. Eronder staan twee stieren die CRV in 2008 inzette. „Bolton heeft als afstamming Hershel x Convincer x Bellwood, oftewel pure vroegrijpheid. Om nog maar niet te spreken van zijn eiwitpercentage van -0,29 procent.” De kans dat de zonen van Bolton – zeker op de lange termijn – hoge ogen gaan gooien, acht Van Velzen dan ook uiterst klein. „Morty was de meest ingezette stiervader ter wereld in 2004 en 2005 met bijna duizend zonen. Er is niets van terechtgekomen”, stelt de oud-exportdirecteur. „KI's zijn allemaal papegaaientjes. Ze zijn meer bezig met de concurrentiepositie ten opzichte van elkaar, dan hun voornaamste taak, namelijk zorgen voor de cliënten”, verklaart hij. „De stieren Dustin, Future en Major waren van 2003 tot 2005 ook beschikbaar, maar die zijn nauwelijks ingezet als stiervader. Ik denk dat we met zijn allen iets beter moeten kijken en studeren.” ■

Jaartal	Naam	Inet	Levensduur	Laatrijphoeid	% eiwit	beenwerk
2003	R. Marshall	13	-107	97	-0,06	93
2004	Garther	53	-173	96	-0,28	100
2005	Morty	-83	-250	93	-0,39	95
2006	O Man	161	637	103	0,06	103
2007	Shottle	26	553	97	-0,26	103
2008	Bolton	43	445	87	-0,29	102
2008	Toystory	-15	-29	87	-0,25	96

De stieren die CRV het afgelopen decennium het meest inzette als stiervader (Bolton en Toystory zijn wel ingezet, maar niet als meeste in hun jaargang).